

UNES QUANTES IMPRESSIONS SOBRE TIEMBLA

AVENTURA

Just al principi d'*El cranc de les pinces d'or* Milú furga en un cubell d'escombraries i li queda una llauna enganxada als morros. Ell sol no pot desempallegar-se'n i Tintín l'ha d'ajudar. Un cop alliberat el gosset, Tintín llença la llauna, no sense abans haver advertit que hi falta un tros d'etiqueta. Fins aquí una anècdota banal. Al cap de poques vinyetes, en un racó de la caòtica taula de cals Dupont/d, Tintín reconeix, estupefacte, el retall d'etiqueta que faltava a la llauna. Aquest paperet pren a l'acte una importància insospitada i desencadena l'aventura.

Tiembla arrenca d'una manera semblant. En Ramon, autor i protagonista del còmic, llegeix al diari la notícia d'una dona que no pot aguantar un got d'aigua sense que li tremoli exageradament la mà. Quan la dona va per beure —continua dient el diari—, el braç li queda bloquejat abans d'acabar el trajecte i el got no pot arribar-li a la boca. En unes vinyetes esplèndides en Ramon es representa a ell mateix en la situació de la dona. La notícia impressiona, sens dubte, però no deixa de ser una curiositat aliena al protagonista, llegida des del confort de casa.

Així com Tintín entra a l'aventura a partir d'una llauna aparentment anecdòtica, en Ramon hi comença a entrar amb la notícia del diari. O, més ben dit, és l'aventura que anirà entrant dins en Ramon. En efecte, el tremolor i el bloqueig passen ben aviat de la pàgina del diari a la seva vida quotidiana i, com l'etiqueta de la llauna, prenen una importància insospitada. I poc després reben un nom, Parkinson.

Malgrat la contundència del nom, el Ramon autor no deixa de presentar-nos el Parkinson amb esperit aventurer (el «circ Parkinson», l'arriba a anomenar). Així, els escenaris del còmic (o la novel·la) són múltiples, s'hi toquen una gran varietat d'aspectes i la narració avança a partir d'un inspirat catàleg de recursos.

HUMOR

No ens pot passar per alt el "Minusvàlid, més o menys!" (p.19), un toc d'humor negre que el protagonista s'aplica a ell mateix. Ni tampoc la peripècia de la taula balladora (p.71), idea brillant que ens fa riure a nosaltres i que, al mateix temps, ajuda el Ramon protagonista a remuntar un moment especialment baix. A més de la cambrera benintencionada, convé que ens fixem en la figura d'en Joan, amic d'en Ramon i company de malaltia, tot generositat i optimisme.

CRÍTICA

A la p.15 uns quants Ramons seguits —atrapats en el temps— ens situen entre l'humor i la crítica. Fan recordar la burocràcia incomprensible de les novel·les de Kafka o, en versió hispànica, allò del "Vuelva usted mañana" de Larra. És empipador pensar que, com quasi tot el còmic, aquestes visites a la finestreta administrativa són autobiogràfiques.

Més endavant, a propòsit d'una altra visita, el diguem-ne doctor hi és retratat sense gens de simpatia (p.34-37). El blanc de la crítica no és tant la medicina oficial com l'arrogància i la insensibilitat d'aquest individu i el seu centre mèdic. El fet crida especialment l'atenció en una novel·la on predomina la mirada benèvola cap a la gran majoria de personatges. A més d'en Joan, és remarcable l'afecte amb què són tractats, per exemple, la mare d'en Ramon, l'investigador de les p.23-24 o el monitor de la piscina.

MÚSICA

A *Tiembla* la música no hi té una presència explícita, però s'hi poden rastrejar uns quants detalls que hi al·ludeixen. S'hi veuen, per exemple, els Beatles de la portada de *Let it be* o el plàtan d'Andy Warhol del disc *The Velvet Underground & Nico*. També sembla haver-hi una referència a la caràtula de *The Wall...* Detalls, tots ells, que ens remetent a un món de vinils, tal com ja anuncia el tocadiscos de la p.22.

AGNÈS I GAL·LA

El Ramon autor ha dit en alguna entrevista que les pàgines que li han costat més esforç són les dedicades a la relació amb la seva dona, l'Agnès. Profitós i beneït esforç! A les p.48-49 l'escena amb la parella amiga i les filles respectives està tan ben pensada que ja es podria filmar de seguida. Quin encert, l'apart de les dones fumadores entre fum, llàgrimes i una brometa trista!

Una mica més enllà (p.81-85), les vinyetes situades en un poble de terra endins, l'Aitona de l'Agnès, són impressionants. Resulta colpidora l'Agnès atabalada per la caiguda de la mare, l'Agnès angoixada i esgotada, quasi fugitiva. I és colpidor el Ramon empetitit, i l'Agnès que es troba sola i es queixa, i el «Tots ens sentim sols» d'en Ramon, i el cap d'en Ramon fent de llast de l'Agnès... El diàleg, en un to de franquesa inhabitual, no pot ser més trist. I en aquest punt, per expressar la imminència del trencament, el Ramon autor s'empesca una solució genial: la carta estripada de la p.85. No hi falten llàgrimes i cors trencats, però hi domina la contenció, l'elegància i una dignitat allunyada del melodrama. Quina meravella! Aquestes pàgines commovedores —el «capítol d'Aitona», en podríem dir— potser són les millors del còmic.

Per recompondre la carta, la A (Agnès) i la R (Ramon) viuran un tercer episodi amorós en un poble de la costa, una «escapada romàntica» amb llits separats, una cursa a la platja, una gelateria i una pràctica de ioga (p.87-89). Un altre encert! A més, la idea d'aquesta sortida a la platja sembla néixer de l'amiga lúcida (o la parenta) que acompanya en Ramon a la piscina (p.86). I és que el Ramon autor, generós, reparteix agraïments de cap a cap del còmic.

En comparació amb l'Agnès, la relació amb la filla —la Gal·la— queda en un segon pla. No és que la noieta sigui invisible. La veiem sovint, juganera o callada, bona minyona, però trobem poc explicada la unió entre pare i filla, un lligam que s'endevina molt especial i del qual l'Agnès de vegades se sent exclosa. Aquest és un fil que es podria estirar —potser— en una segona part del còmic.

POR, FRAGILITAT I ACCEPTACIÓ

Són magnífiques les p.38-39 per la manera com l'Agnès i en Ramon es fan cada cop més petits i es queden sols, fràgils i muts, i per com la ciutat resta indiferent a ells, desoladora i tardoral.

Les vinyetes de la dutxa i el vestidor (p.64) constitueixen una altra troballa. D'una banda, són un recurs excel·lent per continuar la confessió començada a la piscina. De l'altra, és interessant veure com, al mateix temps que el text parla de por i de vergonya, el despullament suggereix la idea d'acceptació, de superació de la vergonya.

I és que aquest és un dels temes principals de *Tiembla*: el procés que va de la por i la vergonya a l'acceptació de la fragilitat. A la p.70 una altra imatge de despullament representa un pas més en aquest procés. I a les últimes pàgines de la novel·la el procés es completarà amb l'ajuda dels versos de Martí i Pol.

EL PARKINSON I TOTS NOSALTRES

Tiembla parla del Parkinson, un intrús que no demana permís i obliga en Ramon a una aventura indesitjada. Aquesta circumstància és poc corrent i només per aquesta raó la novel·la ja val la pena. Però *Tiembla* parla alhora de tots nosaltres. L'experiència de la fragilitat és universal. A en Ramon, esclar, li ha tocat viure-la amb una intensitat única, però l'aprenentatge de la vulnerabilitat ens toca o ens tocarà fer-lo a tots. Per això les qüestions que planteja el còmic ens són tan familiars: Què he de fer? Què és el que té més valor? He de tirar cap aquí o cap allà? M'he de sentir culpable si faig això o allò, si soc així o aixà? Què pensaran els altres? Sé estimar? I l'etcètera és llarg.

Tiembla és un còmic magnífic, una aventura humana de primera categoria. Fem-lo córrer i felicitem l'autor! Que bo, Ramon!

Toni Casals